

TÄHEKE

ISSN 0134-2266

1990

PISTAN OIGE PÖNED LUMEPALLID POSKE,

SUVELLEHEA VÖTTÄ!

Lauri ja Taavi elust ja unistustest

Pildistanud PEETER MÖRK

Taavi ja Lauri Silm on Rapla poisid. Oma Raplaga on nad väga rahul. Alev pole nagu Tallinn, kus aina kõnni ja kõnni korralikult. Siin on suuri maju paljude poistega ja väikesi maju põnevate pööningutega. Õues võib ukat, luurekat ja noolekat mängida, metsas onne ehitada ja võssa peitu minna. On kaks mäge, kus talviti liugu lasta. Siin kohtab veel tüdrukuid, kaht õuenässu Pipit ja Bellat ning arvutult ringikõndivaid kasse. Lisaks on Raplas nähtud lendavaid taldrükuid.

Kolm asja on Lauri ja Taavi meelest alevis siiski veel puudu. Need on: 1) loomaaed, 2) lennuväli, 3) autosõidu harjutusrada. Loomaaed mahuks lähedasti KEKi elumajade taha metsa. Seal oleks ruumi kõiksugu huvitavatele loomadele. Neid kaitseksid vallid ja kraavid. Jätkuks ka okslikke puid, mille otsa arglik külastaja ronida jaksaks, kui mõni eriti huvitav loom ta ära ehmatab. Pealekauba saaks sealt endale näiteks hobuse osta. (Loomulikult tuleks tema jaoks varakult kaeru ja suhkrut varuda, kui see hobune talongisuhkrut ikka maiuseks peab...)

Lennuvälja vajaksid eelkõige metsavahid. Kõrgelt õhust oleks neil lihtsam loodust uurida ja üle lugeda põdrad — metsade kuningad — ja teised loomad. Lauri, Mihkel ja Egert ongi otsustanud just metsavahiks hakata. Nende lennumasinad tunneksite te ära põdrasarvemärgist.

Autosõidu harjutusrada kuluks ära igale poisile. Muuseas, ka emad õpiksid seal kiiresti selgeks, missugused laternad millisel auto on.

Taavi ja Lauri ema jaoks on sellise õppeväljaku ehitamisega kahjuks hiljaks jäänud — temal on ZAZid ja YAZid ammu selged niisama hästi kui šokolaaditikkude valmistamine. Ometi võiks tallegi väikese preemia anda. Juba selle eest, et ta Taavil ja Lauril unistada on aidanud. Et ta aru saab, millal poisid tahavad üksi olla ja millal seltsi vajavad — kui hinge trügib eitea-kelle või -mille ootus... Nojah, aga samas võib tekkida ka maadlemisisu. Taavil on hea meel, kui tema võidab. Lauril siis, kui tema peale jääb, mida ju samuti on juhtunud. Seejuures peab kinni pidama musketäride seadustest. Võideldakse mees mehe vastu. Mitmekesi ühele kallale ei minda. Selja tagant ei rünnata. Maaslamajat ei lööda. Alati peab nõrgema kaitseks välja astuma. On küll juhtunud, et poisid need seadused unustanud on. Ometi võiks nende üle tõsiselt järele mõelda, eriti nüüd, mil me uut elu elama hakkame.

Kindlasti peab uutmoodi elades midagi avastama. Hästi sobib selleks mõni veel avastamata saar. Saarega on siiski omad raskused, sest võõras kohas ei tea, kas pöösastikus sagib Koll või tavaline jänes. Kas see Koll üldse kedagi kardab või pageb juba püksirihma laksatusest! Avastatud saarel sööks kõhu banaane täis (räägitakse, et mõrud need ei ole) — ja seejärel ehitaks silla üle ookeani. Selle kaudu tooks mõne kilo banaane Raplassegi. Jah, veel nendest ongi siin praegu puudus.

HELEN ARAK

Uue aasta esimene luuletus

AIVAR POHLAK

TERVE PIKA TALVE KEVADELE MÖTLED,
ÕIGET TUNNET TUNDMATA SUVEAEGA TÖTLED,
SUVEL MÖTLED SÜGISEST,
KUIS SAAKS KÕIK SAAGID SALVE,
SAMAL AJAL OOTAD
DETSEMBRIKUUD JA TALVE.
JAANUARIST LOODAD AASTAT UUT JA HEAD,
HAAVAD KINNI KASVATADA, PARANDADA YEAD.

Küsimuste küsimus

SULEV KÜBAREPP

— KUS MINA OLIN KÕIGE ENNE,
KUI MIND VEEL OLEMAS POLNUD!
KUIDAS SEE OLI SIIS, ÜTLE, EMME,
KUIDAS MIND ÜLDSE EI OLNUD!

SEDA EMAGI TÄPSELT EI TEA,
KUIDAS ON MITTE OLEMAS OLLA.
ISA EI VASTA, SEST TEMA PEAB
MÖTLEMA, KUIDAS NÜÜD OLLA.

Illustreerinud TIINA REINSALU

Pääsukese

EVI PROOSA

Vanataat kutsus linnud-loomad endale appi metsa istutama. Kõik tegid jõudumööda tööd: mäger ja mutt kaevasid puude jaoks aukusid, karumõmm tassis istikuid kohale, väikesed linnudki aitasid kuidas jaksasid. Ainult pääsuke nokitses oma sulekuue kallal. Ta tegi näo, nagu ei märkakski, et teised töötavad.

«Miks sina, pääsuke, tööd ei tee?» päris Vanataat.

«Ma ei saa oma pühapäevarõivaid määrida!» vastas pääsuke ja silus sabakuube.

Koer nuuskis pargiteel ja otsis jälgi. Kõik jäljed olid võhivõõrad. Koer oli juba nii väsinud, et masendus tuli peale. Ta jäi liivakasti juurde puhkama.

Korraga aga puutus koera kõrv millegi pehme ja karvase vastu. Ta kargas uuesti püsti.

«Kuule, kes sina niisugune oled!»

«Karu, loomulikult.»

«Päris karu või?» Koer urises.

«Loomulikult, et päris. Olen pesuehtne mängukaru.»

«Ahnii.» Koer vaatas, pea viltu, ja liputas saba.

«Aga mis sa siin teed, kui küsida tohib?»

«Istun loomulikult. Ja mõtlen ka.»

«Mille peale?»

«Kodu peale loomulikult.»

«Kuule, mõtleja, ega sa juhuslikult mahajäetud pole!»

«Ei, ei, kuidas sa niimoodi üldse mõelda võid! Meie pere laps lihtsalt unustas mind siia.»

«See ju peaaegu üksseesama.»

«Ei, ei! Meie pere laps tuleb varsti mulle järele! Paremat sõpra pole olemaski!»

«Mul on aga kahtlus, et see teie pere laps on südametu ja lohakas. Kuidas ta muidu oma sõbra maha unustas!»

«Unustada võib igaüks. Sa ei tunne meie pere last. Ta on väga hella südamega. Ta paitab mind mitu korda päevas ja kallistab kah. Ja tead, kus ma magan! Meie pere lapsega ühes voodis. Tema kaisus, kui täpsem olla.»

«Ohoo!»

KAKS O

IRA LEMBER

«Jaa. Sellepärast ma olen kindel, et kui ta öhtul magama heidab, märkab ofsemaid, et olen kadunud, ja jookseb mind kohe otsima!» Koer vaatas suure maja poole. Kõik aknad olid seal pimedad.

«Ma arvan, et inimesed juba magavad.»

«Meie pere laps on veel üleval!» kinnitas mängukaru ja viis jutu mujale: «Kust sa siia said!»

Koer ohkas. «Ei saa isegi aru. Lidun juba feist

puhapäevakuub

«Kui nii, siis lendagi kogu aeg uhkes kuues, aga puuksale sa puhkama istuda ei tohi!» otsustas Vanataat. Ja nii ei näe me kunagi pääsukest puu otsas istumas.

Tegelikult on pääsukeste jalad oksal istumiseks peened ja nõrgad. Tal on palju mõnusam traadil puhata. Aga kus ta istus siis, kui traate polnudki? Eks ta ikka mõne peene oksarao endale puhkamiseks valis.

Kui pääsuke nii edev ja laisk lind oleks, poleks me teda eesti rahvuslinnuks valinud. Nii et mõni vanaviisi lugu on pisut kõver.

Illustreerinud REGINA LUKK

OTAJAT

päeva ringi, kuid ikka ei leia tuttavaid kohti ega pererahva jälgi.»

«Kuidas sa nad siis ära kaotasid?»

«See juhtus eile. Meie pererahva poeg jättis mind ühe poe ette istuma ja käskis oodata. Mina olen kuulekas koer ja ootasin siis. Lõpuks pandi pood kinni, teda aga ei tulnud. Ja kojamees kihutas minu minema. Hakkasin küll koduteed otsima, kuid vahepeal oli vihma sadanud ja minu nina ei võtnud enam jälgi üles.»

«Järsku läks poiss teisest uksest välja ja jättis sind meelega maha!»

«See on võimatu. Meie poiss hoiab mind. Olen kindel, et ta on praegu mind otsimas. Terve meie pererahvas on jalul ja nad otsivad mind. Usud!»

«Loomulikult usun. Ja küll nad ükskord leiavad ka. Ainult tuleb kannatlikult oodata.»

«Tead sa mis, nüüd ootame koos! Keegi meie omadest leiab meid ikka!»

«Või keegi meie perest.»

«Kahekesi on hulga mõnusam oodata!»

«Jah, kaks meest on ikka kaks meest, pealegi kui...»

«Mida sa öelda tahtsid!» ajas koer kõrvad kikki.

«Pealegi oleme meie juba nagu sõbrad.»

«Õige jutt, me olemegi sõbrad,» pakkus koer kenasti käppa.

Kui sõprus oli tugeva käpapigistusega kinnitatud, lohutasid nad teineteist.

«Küllap nad tulevad!»

«Küllap otsivad!»

«Minu pererahvas ei jäta oma sõpra hätta!»

«Minu omad ammugi mitte!»

Koer keeras end mängukaru vastu kenasti kerra ja jäi silmapilk magama. Juba nägi ta unes, et leidiski oma kodu üles ja ta niutsus õnnelikult.

Ka mängukarule tuli tukk peale. Oli hea, sest magades ei tundunud ootamine enam nii lõputult pikk.

Ühtmoodi sarnased,

HILLI RAND

Prita ja Liisu olid paljuski sarnased — enam-vähem ühepikkused ja ühesuguste nõpsninadega. Nad elasid ühes majas täpselt ühesugustes kolmetoalistes korterites. Isegi kirjutuslaud ja laualamp olid neil sarnased.

Mõlemal olid isa, ema ja veel keegi. Ühel vend ja teisel õde. Prital Priidik ja Liisul Triinu. Ainult et Priidikul oli aastaid kolm, aga Triinul kolmteist.

«Raske on väikese vennaga ühes toas elada,» kurtis Prita.

«Sa ei kujuta ettegi, kui õudselts raske on ühes toas elada suure õega,» nentis Liisu. «Sina võid ju ise käsutada, aga mind käsutatakse kogu aeg.»

«Ega siis Priidik mind kuula,» ohkas Prita, «ta on meil kohutavalt isepäine.»

«Mina ka ei taha Triinur kuulata, minagi olen vist isepäine,» arvas Liisu. «Kuigi mõnikord on muidugi hea, kui on olemas vanem õde.»

«Mõnikord on väike vend nii naljakas ja armas,» kinnitas Prita.

«Ikkagi oleme me ühtmoodi sarnased,» väitis Liisu.

«Jah,» nõustus Prita, «ainult mõnikord oleme ühtmoodi erinevad.»

Võib-olla pidas ta silmas seda, et Liisu oskas juba ujuda, aga tema veel mitte. Või et Liisul ei olnud jalgratast, aga temal oli. Või et Liisu kogus kommipabereid, aga tema hoopis lillekaarte.

Juuksed olid Prital ja Liisul hästi pikad. Ühel raasuke heledamad, teisel kriipsuke tumedamad, aga ühepikkused igal juhul,

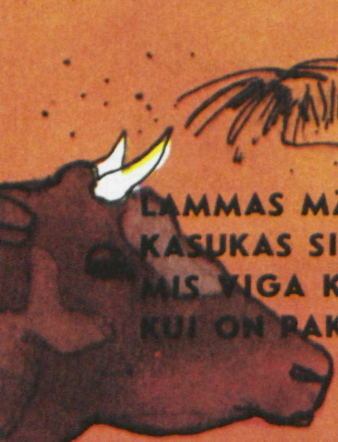
Külmal ajal

SULEV KÜBAREPP

LAMMAS MÄLETSEB LAUDAS,
KASUKAS SILMINI SELJAS.
MIS VIGA KASUKAS OLLA,
KUI ON PAKANE VÄLJAS.

LEHM AGA SIRUTAB KONTE —
KANGEKS KÕIK LÄINUD TEISED!
LAUDAS ON MUIDUGI KENA,
VÄLJAS ON SIISKI TEISEM.

SÖNNIKUHARK UKSE TAGANT
KIPUB VÕI VÄGISI SISSE.
INKA TA SÄTTIB ENNAST
LOOMADE ELAMISSE.

ühtmoodi erinevad

KANAD ON VARAKULT ÕRREL,
MOLLI EES MÕNULEB SIGA.
KÕIGIL ON HEA, KA KÜLMAL
ÕUES EI OLE VIGA.

MU AKNA ALLA LENDAB TIHANE,
KÕHU ALT KOLLANE, NÄOST VIHANE.
KUHU LENDAD, TIHANE, KUHUI.

seda valvasid nad hoolega.

«Ema kavatseb mul täna õhtul natuke juukseid lõigata, nii umbes kahe sõrme jagu,» helistas Liisu. «Palu oma ema ka lõigata!»

«Jah, tingimata,» vastas Prita, «aga mis soengu sa homme teed? Teeme ühesuguse!»

Ükskord läksid tüdrukud juuste üle lausa vaidlema.

«Ma nägin eile nii pikki juukseid, peaaegu põlvini kohe,» uhkustas Prita.

«Aga mina nägin jällegi üht tädi, kelle juuksed olid põlvist veel palju allapoole, vaat et maani,» teatas Liisu.

«Aga ükskord ammu nägin ma, et ühel naisel ulatusid maast veel allapoole,» ütles Prita.

Liisu mõtles ja lausus siis veendunult:

«Niisugust asja küll ei saa olla, mina ei usu!»

«Saab,» ütles Prita.

«Ei saa,» vastas Liisu.

«Saab, saab, saab.»

«Ei saa, ei saa, ei saa,»

«Jaa, jaa, jaa.»

«Ei, ei, ei.»

Töötas tulla tüli. Prita tüli ei tahtnud, ta sõnas: «Lähme vaatame, kas jäätisekiosk on juba lahti tehtud!» Ning lisas varsti: «Tegelikult olen ma ainult sellist pilti näinud. Võib-olla päriselt ei saa niimoodi olla.»

«Võib-olla saab,» ütles Liisu järelemõtlikult, «ega mina ka nii täpselt tea.»

Illustreerinud JARÕNA ILO

RINGO RINGVEE

KUHUI KUHUI, KUHUI SUHUI!
VASTAB TIHANE,
KÕHU ALT KOLLANE,
NÄOST VIHANE.

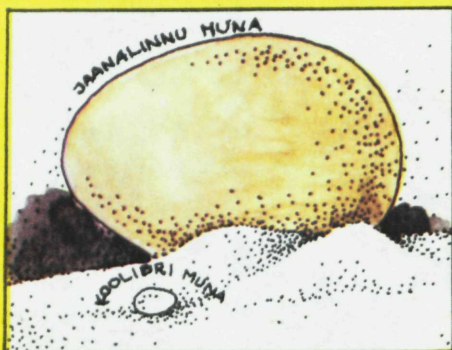

Sain suvel kokku musta linnuga. Tema on kaaren ja Kaarel ta nimi. Ei olnud kohtumine kole ega hirmus, mis sest, et lind must kui öö. Kaarel on hoopis naljamees, silmad kangesti kavalad peas. Kaarel teab palju tarku ja kavalaid asju ning lubab neist teilegi pajatada.

Kaarel ei tunne üksnes linnu- ja loomaelu. Inimestest ja masinatestki võib tema käest üht-teist huvitavat kuulda.

Näiteks teadvat Kaarel täpselt, et viimasel ajal on lendavaid taldrikuid sagedamini näha taevas kui kaupluses.

Kaarel rääkis mulle, et...

kõige kauem peab keetma jaanalinnumuna, kuni 40 minutit. Kaarel ise peab küll rohkem toorest munadest lugu. Jaanalinnumuna keeb nii kaua sellepärast, et see on hästi suur ja raske: pikkus 15–20 cm ja kaal 1,6–1,8 kg. Ühelgi teisel linnul nii suurt muna pole.

Kõige väiksema muna muneb Jamaika saarel elav koolibri. Tema muna ei kaalu ühte grammigi.

kui lind kaalub üle 18 kg, siis ta enam lennata ei jaks. Kaarlil endal küll kaalu pärast muret pole. Oma poolteise kiloga tõuseb Kaarel vahel üsna kõrgele.

Aafrikas elab lind nimega trapp, kes kaalub 18 kg ja lendab päris usinasti. Ka kümnookluik võib niisama palju kaaluda ja ikka lennata.

TÖNU SEERO

Kan

Elasid kord maal kanaema ja kanaisa ja igavlesid. Suurest igavusest saatsid nad kord linna lastelastelastelastele telegrammi: «Tuleme teile külla!» Pärast telegrammi saatmist rõõmustasid kanaema ja kanaisa väga, et nad lõpuks ometi linna saavad. Lõbusalt vaatasid nad õhtul televiisorit, kus parajasti oli terelau-päev. Ning nad mõtlesid kogu aeg rõõmsalt, et homme saavad nad lõpuks ometi komme süüa.

Pühapäeval sõitsidki kanaema ja kanaisa linna. Lapselapselapse-lapsed söötsid neile komme sisse ja tõid keldrist üha uusi ja uusi moosipurke, kuni kanaema ja kanaisa kõik moosid olid pintslisse pannud. Siis mindi poodi vaatama, kuidas vanad kaagutavad, ja toodi koju ilusaid rohelisi vanamune. Õhtupoolikul käisid kanaema ja kanaisa veel jäävantsijaid vaatamas ja olid eluga väga rahul.

Kuid järgmisel päeval pidid nad maale siiski tagasi jooksma.

ajutt

Sest neid ootas ees kollitöö. «Kolliskäimine on üks igavene tüütu värk,» kurtsid kanaema ja kanaisa, «aga mis sa ikka teed.» Vähe- malt see oli hea, et kanaema ja kanaisa käisid nüüd uues kolli- majas. Seal olid õnneks väiksemad ja pimedamad ruumid ja kolli- töö läks paremini. Järgmisel talvel lubasid kanaema ja kanaisa aga mitte just päris kindlasti linna tulla. «Siin oli nii hea,» ütlesid nad. «Ei saa ujuda ega jalgrattaga sõita. Õhk pole ka nii vastikult värskel ja metsa kah pole. Metsas on alati nii halb olla: linnud muudkui karjuvad ja puud kohisevad. Üldse ei saa rahu.» Nii rääkinud, hakkasidki kanaema ja kanaisa kodu poole jooksma, sest nad tahtsid juba kolme kuu pärast kodus olla. Kui kanaema ja kanaisa läinud olid, hakkasid lapselapselapse- lapsed suurest kurbusest lõbusalt keksima. Pärast läks neil tuju aga miskipärast nii rõõmsaks, et nad ei saanud mitte kuidagi enam pisaraid tagasi hoida. Neil olid lihtsalt vanaema ja vanaisa meelde tulnud.

Illustreerinud VIIVE NOOR

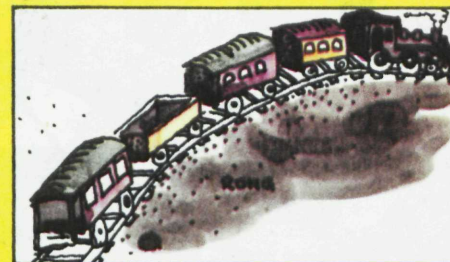

kukrus ei hoiar varandust mitte ainult inimesed, vaid ka loomad. Pealegi hoiavad loomad seal oma kõige kallimat aaret — last. Kukkurloomi on maailmas 200 liiki. Põhilselt elavad nad Austraalias, Uus-Gineas ja nende lähedastel saartel. Lõuna-Ameerikas elavad ainult kukkuropossimid.

Kõige väiksema kukkurlooma — kukkurhiire — pikkus koos sabaga on 10 cm. Hiidkänguru pikkus koos sabaga ulatub 3 meetrini. Kukkurloomade pojad sünnivad väga abitudena ning seepärast viibivad nad ema kukrus paarist nädalast kuni paari kuuni. Elu kukrus lõpeb alles siis, kui poeg suudab ise toitu otsida.

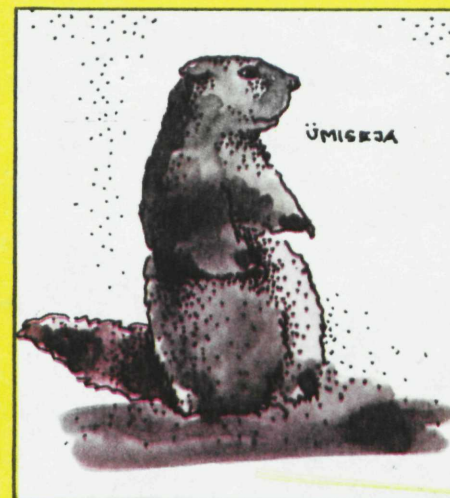
maismaal hakkasid inimesed pikemaid reise ette võtma masinaga, mille nimi on rong. 1804. aastal Inglismaal prooviti juba inimesi rongiga sõidutada. Korrapärane rongiliiklus avati siiski mitmeid aastaid hiljem, 1830. aastal. Samal aastal ehitati ka esimene raudteejaam.

Illustreerinud REGINA LUKK

ümiseja pole ainult laulujorutaja ega tunnisegaja, vaid ka loom. Ümiseja on orava sugulane ja elab nii Euroopas, Aasias kui ka Ameerika mandril. Nõukogude Liidus on ümiseja elupaigaks Ukraina, Siber ja Kasahstan.

Ümiseja on oravast palju suurem loom. Ta võib kasvada kuni 70 cm pikkuseks ja kaaluda kuni 9 kg. Suurema osa elust veedab ümiseja oma urus. Tema talveuni kestab 6—8 kuud. Kui ta urust välja tuleb ja häält teeb, kostab tema terav kisa poole kilomeetri kaugusele.

Seekord on «Postipaun» ühe lapse päralt. Need jutud kirjutas MERILIN TILTS Tabasalu Keskkooli Va klassist. Merilinile meeldib luuletada ja jutte välja mõelda. Oks Merilini lugude tegelasi on jänesepoiss Valevorst. Valevorsti seiklustest saategi nüüd lugeda.

Tähelepanu! Alg

Illustreerinud JUSS PIHO

Valevorst tutvub

Ah, et kes on valevorst. Noh, valevorst on valevorst. Aga siin loos on Valevorst hoopis väikene jänku, kes peab end uhkeks ja elab ühes metsas. Eks kuulake!

Ühes päris väikeses metsas, mida hüüti Suurejõe metsaks, oli onn. Kui päike tõusis, kostis onnist juttu: «Ära tõmba tekki pealt! Lase veel magada.» Ja palju seesugust juttu. Valevorsti äratati üles. Teised metsaloomad olid harjunud sellega, et Kapsapea koopast hommikuti lärmi tõusis.

Lõpuks tõusis Valevorst üles ja läks ema juurde kööki. Ema küsis: «Kas oled täna ka tubli poeg ja tood Metsa poest porgandeid?» Valevorst vastas: «Noh, võib ju kah!» Ema aitas poja riidesse, andis raha ning Valevorst kepsutas poe poole. Teel kohtas Valevorst palju sõpru ja tuttavaid. Ta nägi ka üht võõrast jänest ja otsustas sõprust sõlmida. Valevorst läks tema juurde, ütles tere, kuid jänes seisis ega pilgutanud silmagi. Teised

Ootame
naljakaid ja kurbi,
tõestisündinud ja väljamõeldud jutte
kodust ja koolist,
mängudest ja tööst,
loodusest,
ufodest, nõidadest, imeautodest,
heast ja halvast,
soovidest ja muredest
või veel millestki muust.

jänesed hakkasid naerma ja Valevorst küsis solvunult: «Mida te naerate?» Jänesed laulsid talle naerdes:

Oh, sind väikest karvast päikest,
kõike, mida näed, uskuma jääd.

Lumest jänku seisab su ees,
aga ise oled lumelinna sees.

Nüüd mõistis Valevorst, et parem on poodi minna ja juhtunu ära unustada.

Valevorstil on mure

Ühel kevadhommikul juhtus õnnetus. Valevorsti ema jooksis nuttes tuppa ja teatas: «Meie naaberkülas luusib ringi suur pikkade jalgadega ja koheva sabaga...» Edasi ei saanud ta rääkida, sest Valevorst hüüdis: «Tean, kes see on! Rebane!» Ema rääkis, et rebane viis naaberkülalt minema väikese kahekuuse jänese. «Ilmselt pani nahka!» röögatas isa.

ab jutuvõistlus!

EI TOHI

maha kirjutada,
ümbert jutustada varem loetud või kuulnud lugu.
Osa võtma kutsume koolieelikuid ja I—IV klassi õpilasi.

Valmis tööle lisa oma ees- ja perekonnanimi, vanus, kool ja klass, kodune aadress.

Meie aadress on: Tallinn 200 109, Pärnu mnt. 67A, «Täheke», «JUTUVÕISTLUS».

Töö pane posti hiljemalt 15. veebruaril.

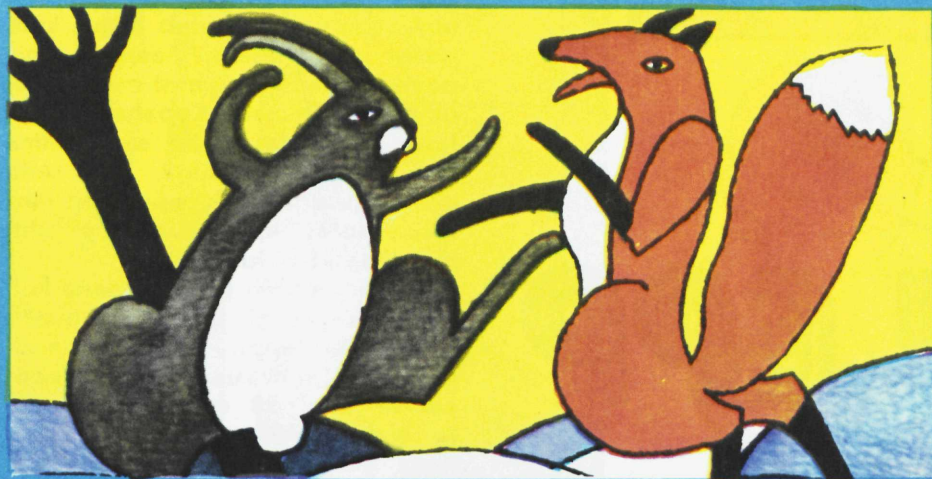
Valevorsti süda oli kurbust täis. Ta oli sellest väikesest jänkust oodanud endale mängukaaslast. «Seda ma nii ei jäta,» otsustas Valevorst.

Plaan

Valevorst rääkis emale ja isale, et ta kavatses rebasele jahti pidama minna. Algul ütlesid vanemad, et ei mingeid retki, kuid lõpuks sai Valevorst isa ja ema nõusse.

Järgmisel hommikul tõusis Valevorst vara. Varsti jõudis ta teise külla. Valevorst peitis enda ühe maja lähedale võssa ja jäi ootama. Varsti ilmus kohale rebane. Jänes ootas, kuni rebane õue jõudis, siis võttis ta kotist püssi ja lasi ühe paugu õhku. Rebane tahtis põgeneda, kuid Valevorst hüppas põõsast välja otse rebase ette. Tal olid jahimehe riided seljas ning rebane tõstis hirmust kangena käed. Valevorst käratas: «Mis sa hulgid siin?» Rebane pani jooksu. Aga peagi seisis ta ees juba arstiriietes

Valevorst. Ta ütles: «Teil, lugupeetud rebane, on reuma ja mina olen kuulnud arst. Kui soovite, ma ravin teid terveks. Tulge lõunal aasale karu maja juurde.» Rebasel oli tõesti reuma ja ta tahtis sellest lahti saada. Nad saidki uuesti aasal kokku, Valevorst käskis rebasel mesitarusse ronida. Rebane heitis mesitarusse. Jõudis vaevalt pikutada, kui mesilased teda nõelama tulid. Rebane jooksis, nagu jalad võtsid, aga mesilased lendasid kannul ja torkasid nii valusasti, et rebane läks üleni paiste. Rebane heitis hinge. Valevorst läks aga võidurõõmsana koju.

Valevorst – Kavalpea

Jutt sellest, kuidas Valevorst oli rebasega võidelnud, levis ka külas. Karu oli aknast kõike seda asja pealt näinud ja nüüd läks ta metsavanema juurde. Metsavanemaks oli valitud suur ja heasüdamlik Kull. Kui Kull Karu juttu kuulis, lausus ta: «Nii see ei või jääda, et nii kavala looma nimi on Valevorst.» Kull kutsus mõlema küla loomad kokku. Kull kõhatas kolm korda ja alustas juttu: «Nii kaval poiss, aga nimi on Valevorst! Milleks selline nimi?» Valevorsti ema ütles veidi häbelikult: «Väiksenä ta valetas ja hakkasidki kõik teda Valevorstiks hüüdma.»

Otsustati, et nüüdsest saab Valevorsti nimeks Kavalpea. Jänes Kavalpea. «Jänes Kavalpea!» hüüdsid kõik ning unustasid Valevorsti nime sootuks. Isa patsutas Kavalpeale õlale ja lausus: «Tubli poeg, midagi pole öelda!»

LEPP

Oled sa kunagi mõelnud, miks lepatriinu nimi on lepatriinu? Kas sellepärast, et ta on kuidagi lepapuuga seotud? Üldsegi mitte. Keeleuurijad on selgitanud, et sõna «lepp» on kunagi väga ammu olnud meie keeles sama tähendusega kui «veri». Lepatriinut võiks seega kutsuda ka veretriinuks ja lepapuud verepuuks. Lepatriinu verev toon paistab ta kuuelt selgesti silma. Kus on aga punane värv lepapuul? See on peidus halli koore all. Kui lepatüvi vigastada saab, muutub haava koht peagi erkpunaseks. Saepuru, mis peale leppade saagimist maha jääb, on porgandpunane. Lepahalud paistavad puuriidas teiste seast silma oma oranžika tooniga. Just selle põhjendusega, et lepapuul on veri sees, austas vanarahvas leppi tihti kui pühasid puid.

Tegelikult austati pühapuudena küll ainult sangleppi. Eestis on nimelt kahte liiki leppi. Sanglepp, must lepp ehk rahvasuus ka emalepp, kasvab kuni 30 meetri kõrguseks ja elab umbes 150 aastat. Hall lepp ehk rahvasuus ka isalepana tuntud puu sirgub kuni 20 meetri kõrguseks ja elab kuni 70 aasta vanuseks. Kuidas nende liikide vahel vahet teha? Halli lepa leht on tipust terav, sanglepa leht sälguga. Nüüd, kui puud on raagus, saab vanemaid puid kõige hõlpsamini eristada koore järgi. Halli lepa koor on sile ja hallitooniline, musta lepa koor mustjas ja krobeline.

Halli leppa võib Eestimaa looduses kohata hoopis sagedamini kui musta leppa. Eriti vägevalt hakkasid lepa-võsad meil laiutama pärast sõda. Maa jäi ju paljudes paikades inimestest päris tühjaks. Nii nagu eesti rahva ajaloo varemgi raskete aegade järel on juhtunud, kattusid mahajäetud põllud, heina- ja karjamaad kiiresti halli võsamerega. Hal-

Pildistanud HENDRIK RELVE

list lepast sai kõige sagedasem lehtpuu meie looduses aru- ja sookase järel. Iseenesest pole põrmugi paha, kui muld lepiku all mõned aastakümned puhata saab. Lepajuured koguvad mulda lämmastikku, kõdunevad lehed lisavad huumust. Ükskord, kui Eesti sedavõrd kosunud on, et vanu põllumaid jälle üles harima asutakse, on need muutunud viljakamaks, kui olid enne võssakasvamist.

Talve eel on lepal seemnete pudenemise aeg. Okstel avanevad mustjad ümarad kábikesed ja puistavad küpsed seemned tuulde. Seemnetest tühjaks jäänud kábide on väärtuslik arstim. Neid kogutakse, kuivatatakse ja müüakse apteegis kui head vahendit kõhuhäda vastu.

Kui silmitsed tähelepanelikult raagus lepaoksa, võid seal avastada kolme eri sorti urbi. Peale vanade tühjade emaskábide näed veel noori emaskábfsid ja pikki rippuvaid isasurbi, mis puhkevad kevadel. Vanarahva tarkust mööda saab urbade järgi ennustada järgmise aasta viljasaaki. Kui leppadel on ohtralt näha vanu emaskábisid ehk náljaurbi, tuleb nálja-aasta. Kui aga on ohtralt noori isasurbi ehk leivaurbi, tuleb leiva-aasta.

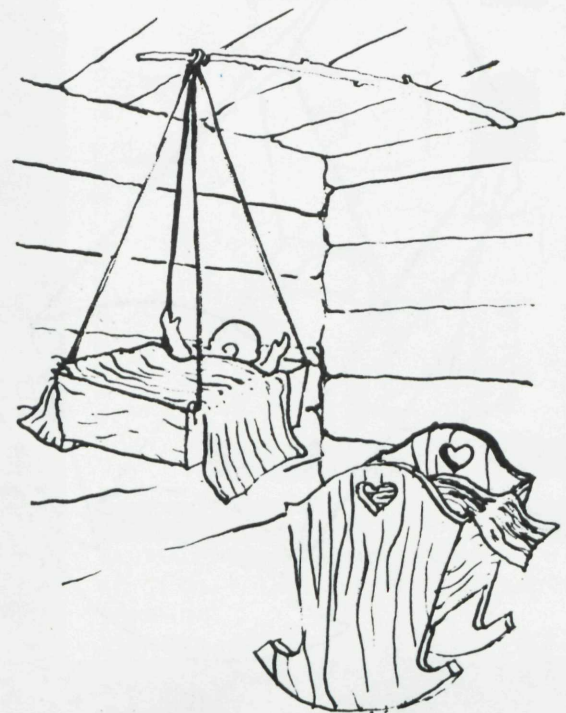
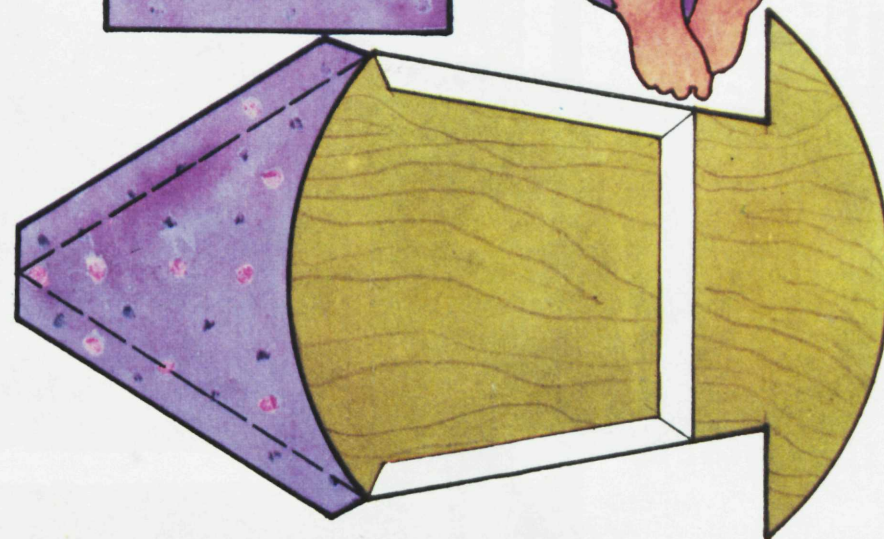
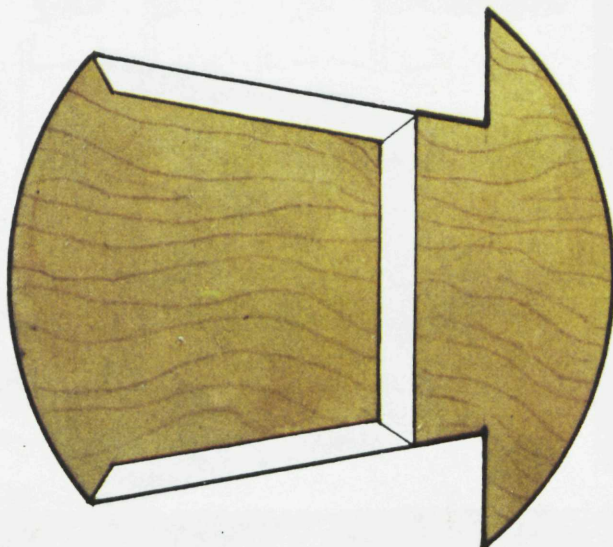
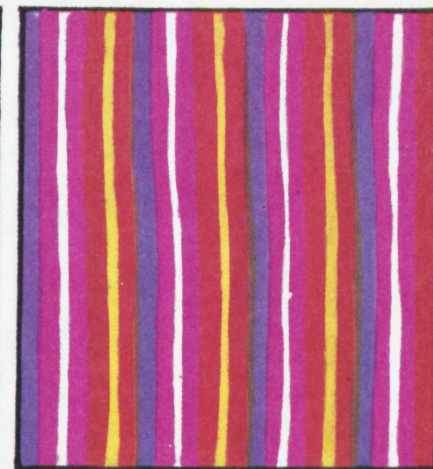
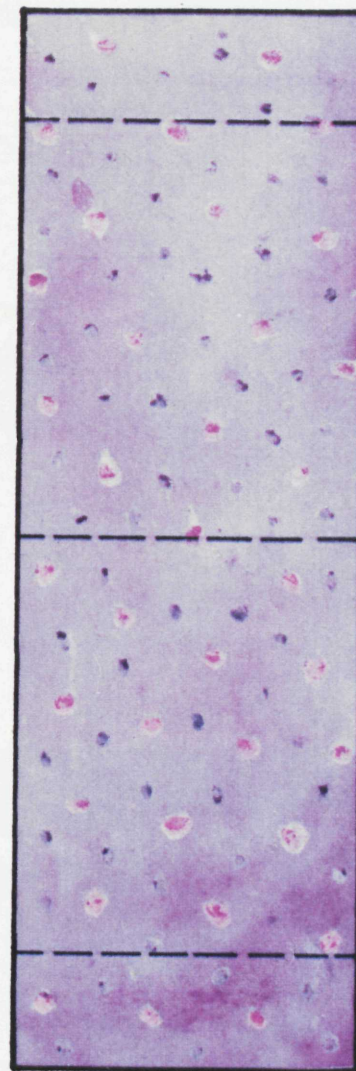
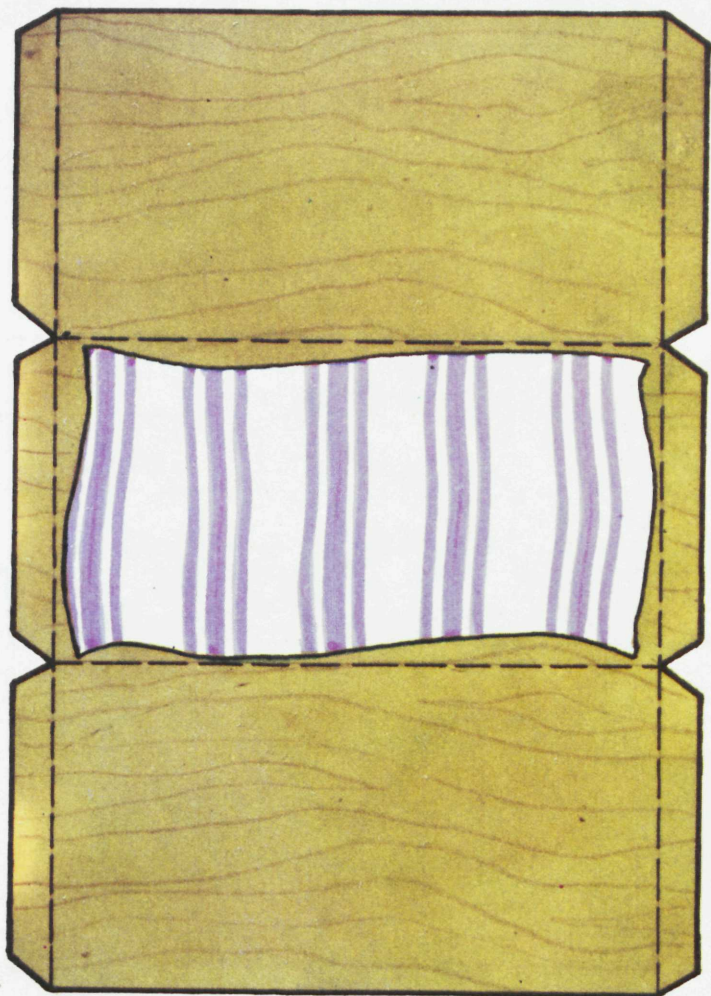
Möödunud talvel olid ülekaalus leivaurvad ja sügis oli tõesti külluslik. Vaata ja võrdle, kas vanarahva ennustusviis ka tuleval aastal täppi läheb.

HENDRIK RELVE

VANAL AJAL

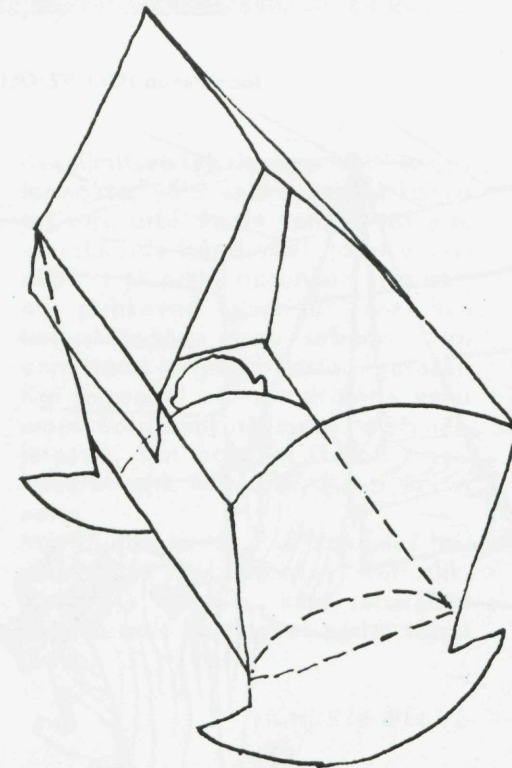
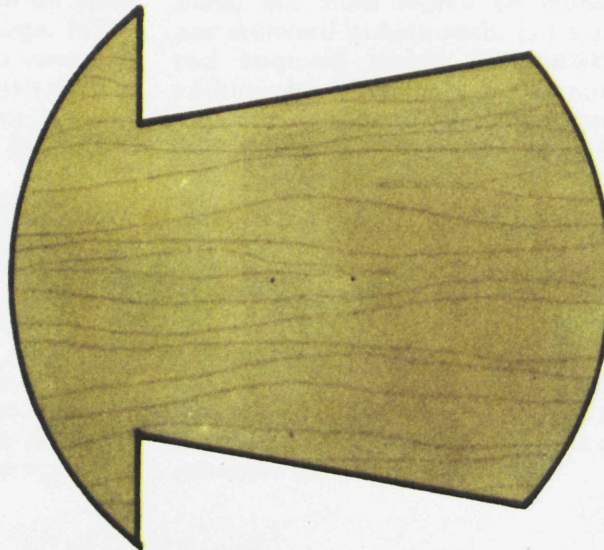
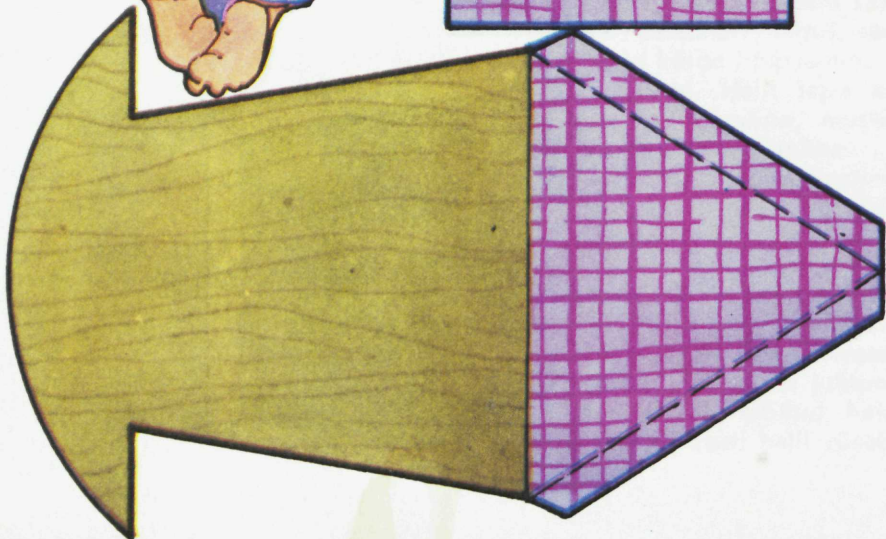
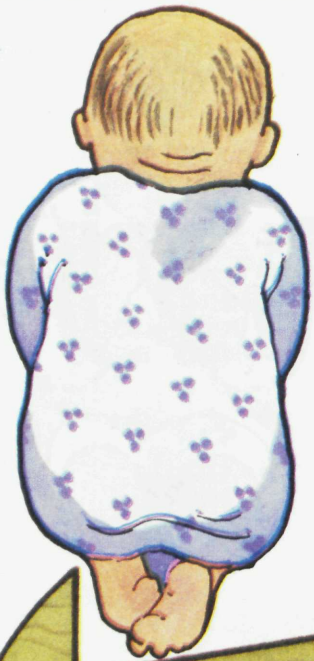
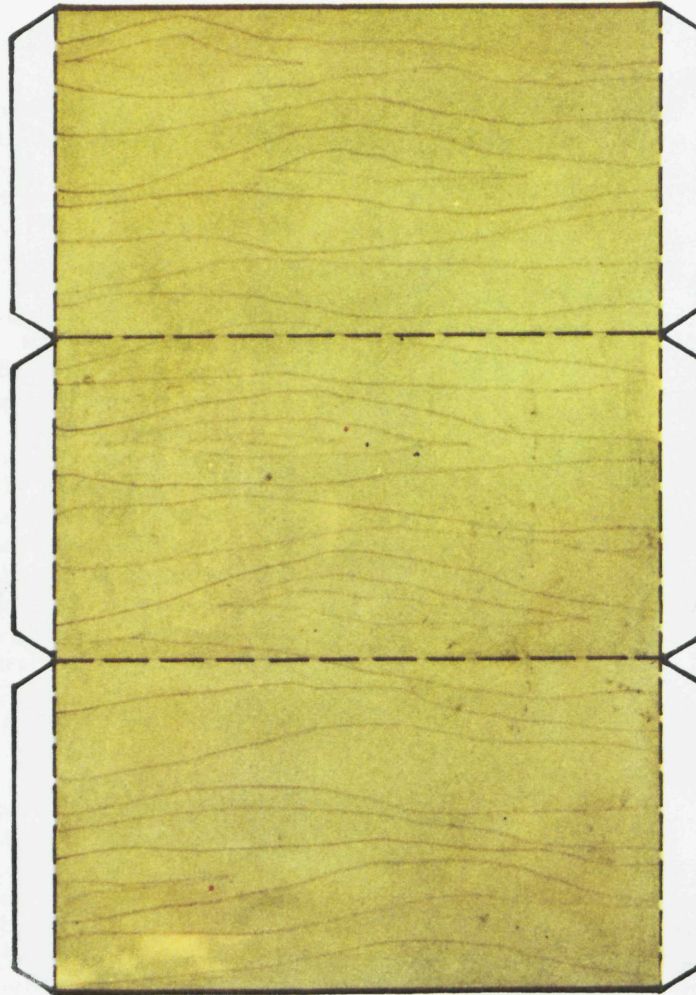
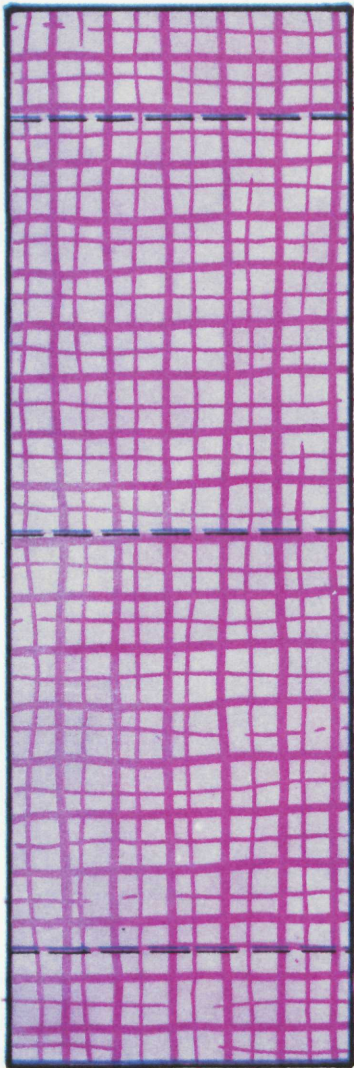
Vanal ajal magasid pisikesed lapsed hällides. Need olid sellised voodid, mida sai kiigutada. Õige vanal ajal oli hälliks nõõridega ridva külge riputatud kast, mida õues võis ka lihtsalt puuksa külge siduda. See häll, mille te sellelt käsitöölehelte meisterdada saate, kiigub ümaratel jalastel nagu kiikhobu.

Joonistanud HELI VEIGEL

HÄLL

Lõika hälli põhi koos külgedega, otsad, kate, tekk ja beebi välja. Voldi põhi kokku ja liimi otste külge. Seejärel murra kokku hälli kate ja liimi otsa külge. Nüüd võid beebi hälli magama panna ja tekiga katta.

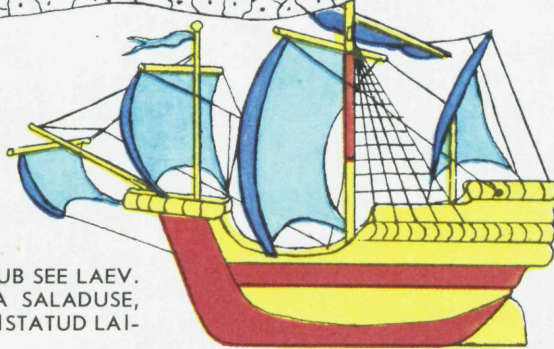
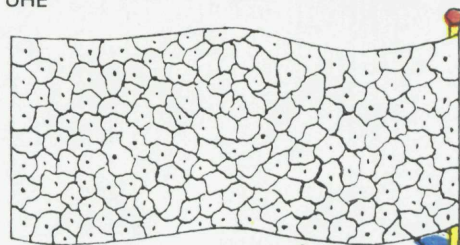
MIS MAADE LIPUD NEED ON? ÕIGE VASTUSE KORRAL SAAD PUSTREAST TEADA VEEL ÜHE LIPU NIME. MIS LIPP SEE ON?

TÄHTSALE NÕUPIDAMISELE OODATI KÜLALISI PALJUDEST MAADEST. NÕUKOJA ETTE PANDI KÕIGI OSAVÕTJATE MAADE LIPUD. LIPUÕMBLEJATEL LÄKSID AGA KOLME LIPU SIILUD SEGAMINI.

JOONISTA NEED VALGETELE LIPPUDELE ÕIGESTI!

KEEGI EI TEA, KELLELE KUULUB SEE LAEV. VÕIB-OLLA PALJASTAD SINA SALADUSE, VÄRVIDES LIPU TÄPIGA TÄHISTATUD LAIGUD TUMEDAKS.

LEIA SELLELT PILDILT LIPPI!

Lasteajakiri «Täheke» nr. 1. 1990. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 109, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, K. Pajus, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 30. 11. 1989. Trükkida antud 21. 12. 1989. Trükiarv 70 000. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingvärivõmmiseid 8,0. Tellimise nr. 5034. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel ANNELIIS AUNAPUU joonistus.

Детский журнал «Тяжеке» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллинн, 200090, Пärnu mnt. 67-a. Адрес редакции: ЭССР Таллинн, 200109, Пärnu mnt. 67-a. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 70 000. Заказ 5034.

HIND 20 KOP.

ИНДЕКС 78231

Ar 990 P
Täheke

Illustreerinud ERVIN ÖUNAPUU

AINO PERVIK

MAAPILT

MAAMULD ON MUST.

**MAAHALDJAS ISE ON HALL VANAMEES,
KUID TALLE MEELDIVAD ROHELISED PUUD
JA SINISED LILLED JA KOLLANE VILI JA
PUNASED MARJAD.**

**MAAHALDJAS ARMASTAB IGAT VÄRVI ÖISI
JA VILJU.**

**MAAHALDJAS EI SALLI SAASTAST VETT.
MAAHALDJAS EI SALLI KURJA KÄTT.
MAAHALDJAS TAHAB, ET IGAL POOL OLEKS
PUHAS JA HEA.**